

Predicting Attitudes Towards Extramarital Relationships based on Feelings of Loneliness and Interpersonal Forgiveness through the Use of Virtual Social Networks in Married Students of Ahvaz Azad University

Article Info

Authors:

Seyedeh Asal Nasserpour*¹,
Farah Naderi²

Keywords:

Loneliness, use of virtual social, interpersonal forgiveness, networks attitude towards extramarital relationships.

Article History:

Received: 2024-05-26

Accepted: 2024-07-10

Published: 2024-09-22

Correspondence:

Email:

asal27np@gmail.com

Abstract

Purpose: The purpose of this research was to predict the attitude towards extramarital relationships based on feelings of loneliness and interpersonal forgiveness through the use of virtual social networks in married students of Ahvaz Azad University.

Methodology: The research method was path analysis correlation. The statistical population included all married students of Ahvaz Azad University in the academic year of 2023. For this purpose, 240 people were selected by random sampling method. In order to collect data, the attitude questionnaires of Vitely (2006), feelings of loneliness by Russell, Pilova and Cortona (1980), interpersonal forgiveness by Ehtshamzadeh et al. Data analysis was done using descriptive and inferential statistics, Pearson correlation coefficient and path analysis ($p < 0.05$).

Findings: The results showed that the coefficient of the path between loneliness and attitude towards extramarital relationships is $\beta = 0.319$, which is statistically significant at the $p < 0.01$ level. The coefficient of the path between the feeling of loneliness and the use of virtual social networks is $\beta = 0.170$, which is statistically significant at the level of $p < 0.05$. The coefficient of the path between interpersonal forgiveness and attitude towards extramarital relations is $\beta = 0.074$, which was not statistically significant at the level of $p < 0.05$ and this path was removed. The path coefficient between interpersonal forgiveness and the amount of use of virtual social networks is $\beta = 0.364$, which is statistically significant at the $p < 0.01$ level. The coefficient of the path between the amount of use of virtual social networks and the attitude towards extramarital relationships is at the level of $\beta = 0.430$, which is statistically significant at the level of $p < 0.01$.

Conclusion: Therefore, it can be concluded that the feeling of loneliness and forgiveness and the amount of use of virtual social networks are among the variables related to the attitude towards marital relations, which require attention and investigation by the authorities, psychologists and family counselors.

-
1. Master of Psychology, Ahvaz Branch, Islamic Azad University, Ahvaz, Iran. (Corresponding Author)
 2. Department of Psychology, faculty member of Ahvaz Azad University, Ahvaz, Iran..

پیش‌بینی نگرش به روابط فرازناشویی بر اساس احساس تنهایی و بخشودگی بین فردی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز

سیده عسل ناصرپور^۱، فرح نادری^۲

چکیده

هدف: پژوهش حاضر با هدف پیش‌بینی نگرش به روابط فرازناشویی بر اساس احساس تنهایی و بخشودگی بین فردی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز انجام شد.

روش: روش پژوهش، همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۲ بود. به این منظور ۲۴۰ نفر به روش نمونه‌گیری در تصادفی انتخاب شدند. برای جمع‌آوری داده‌ها از پرسشنامه‌های نگرش به روابط فرازناشویی Watley (2006)، احساس تنهایی Russell و همکاران (1980)، بخشودگی بین فردی Ehtshamzadeh و همکاران (2010) و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی Young (1988) استفاده شد. تجزیه و تحلیل داده‌ها به روش آمار توصیفی و استنباطی ضریب همبستگی پیرسون و تحلیل مسیر انجام شد ($p < 0.05$).

یافته‌ها: یافته‌ها نشان داد ضریب مسیر بین احساس تنهایی و نگرش به روابط فرازناشویی $\beta = 0/319$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین احساس تنهایی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = 0/170$ می‌باشد که در سطح $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی $\beta = -0/074$ می‌باشد که در سطح $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار نبود و این مسیر حذف شد. ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = -0/364$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و نگرش به روابط فرازناشویی در سطح $\beta = 0/430$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است.

نتیجه‌گیری: به طور کلی، مدل نهایی از برازش مطلوب برخوردار بود. بنابراین می‌توان نتیجه گرفت احساس تنهایی و بخشودگی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی از متغیرهای مرتبط با نگرش به روابط فرازناشویی است که نیازمند توجه و بررسی توسط مسئولین و روانشناسان و مشاوران حوزه‌ی خانواده می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: احساس تنهایی، استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی، بخشودگی بین فردی، نگرش به روابط فرازناشویی.

^۱ کارشناسی ارشد روانشناسی، واحد اهواز، دانشگاه آزاد اسلامی، اهواز، ایران. (نویسنده مسئول)

^۲ گروه روانشناسی، عضو هیات علمی دانشگاه آزاد اهواز، اهواز، ایران.

مقدمه

رابطه زناشویی از رابطه‌های قوی انسانی محسوب می‌شود که کیفیت آن پیامدهای گوناگونی برای زوجین، فرزندان و سایر اعضای خانواده و در نهایت جامعه دارد. از طرفی، خانواده، نهادی پویا و در حال تغییر است که با استفاده از اعضای خویش و در جریان ارتباطی دائمی، تعاملی و طرح‌دار با یکدیگر یک کل را سازمان‌دهی می‌کند و در طول زمان و مکان گسترش می‌یابد (Moradi & Madani, 2019). خانواده نقش مؤثر و سازنده‌ای در شکل‌گیری باورها، اندیشه‌ها و تمام عوامل جسمانی و روانی افراد دارد، زمانی که این نهاد بتواند کارکردهای مثبت و سازگارانه داشته باشد، جامعه نیز در مسیر پیشرفت حرکت خواهد کرد، اما در برخی موارد کارکردهای خانواده به علت عدم آشنایی زوجین با مهارت‌های ارتباطی و زناشویی مختل می‌شود و باید تلاش کرد تا از اختلال در روابط زوجین پیشگیری کرد (Wang et al, 2003).

شکست در برقراری ارتباط یکی از رایج‌ترین مشکلاتی است که از سوی همسران ناراضی ابراز می‌شود. تعاملات و ارتباط‌های نامناسب که زوجین درگیر آن می‌شوند در همان چند سال نخست ازدواج منجر به افزایش پرخاشگری زبانی و بدنی می‌گردد. متأسفانه بسیاری از همسران در برقراری و حفظ روابط دوستانه و صمیمانه با هم مشکل دارند (Moradi & Madani, 2018). نگرش به خیانت زناشویی^۱ بر اساس یک تعریف کلی نقص تعهد رابطه دو نفره است که منجر به شکل‌گیری درجاتی از صمیمیت عاطفی و فیزیکی با فردی خارج از این رابطه می‌شود. نگرش به خیانت زناشویی یا خیانت شامل برقراری ارتباط جنسی یک فرد متأهل با جنس مخالف، خارج از چارچوب خانواده (غیر از همسر) است (Ebrahimi, 2018).

می‌توان گفت، پیش درآمد جدایی زوجها و نگرش به روابط فرازنشویی، وجود تعارض زناشویی است که از بگو مگوهای ساده شروع شده و تا درگیری‌های لفظی، نزاع و کتک کاری و گاهاً جدایی ممکن است، گسترش پیدا کند. تعارضات زناشویی زمانی بالا می‌گیرد که درجات مختلف استقلال یا وابستگی زوجها به یکدیگر جهت همکاری و تصمیم‌گیری مورد نیاز باشد. درجه اختلافات می‌تواند در نتیجه حساسیت‌ها به وجود آید و باعث اختلاف‌های سطحی تا تعارضات شدید شود (Doh et al, 2012).

یکی از عواملی که به نظر می‌رسد با نگرش به روابط فرازنشویی رابطه داشته باشد، احساس تنهایی^۲ است. احساس تنهایی یکی از سازه‌های پیچیده روان‌شناختی است که از زمان فلاسفه مورد بحث بوده است. در آن زمان احساس تنهایی یک مفهوم مثبت به معنای کناره‌گیری داوطلبانه فرد از درگیری‌های روزمره زندگی برای رسیدن به هدف‌های بالاتر (مانند تعمق، مراقبه و ارتباط با خداوند) تلقی می‌شد. اما امروزه در متون روان‌شناختی به احساس تنهایی مثبت پرداخته نمی‌شود بلکه حالتی در نظر می‌گیرند که در آن فرد فقدان روابط با دیگران را درک یا تجربه می‌کند و شامل عناصر اصلی و مهمی مانند احساس نامطلوب فقدان یا از دست دادن همدم، جنبه‌های ناخوشایند و منفی روابط دست‌رفته و از دست دادن سطح کیفی روابط با دیگری است (Deckers et al, 2017). Ahmadi & Khaleghi (2022) به پیش‌بینی روابط فرازنشویی بر اساس احساس تنهایی و دلزدگی زناشویی زوجین شهر کرمانشاه پرداختند. نتایج نشان داد رابطه مثبت و معناداری میان روابط فرازنشویی با دلزدگی زناشویی و احساس تنهایی در بین زوجین شهر کرمانشاه وجود دارد و متغیر دلزدگی زناشویی توانایی پیش‌بینی روابط فرازنشویی و همچنین متغیر احساس تنهایی توانایی پیش‌بینی روابط فرازنشویی در میان زوجین را دارند. Mosavi & Moharami (2019) به بررسی ناگویی هیجانی، احساس تنهایی و ترس از صمیمیت: پیش‌بینی‌کننده‌های نگرش به خیانت در کارکنان مرد شرکت هادیان شهرداری تهران پرداختند. نتایج نشان داد ارتباط مثبت و معناداری بین ناگویی هیجانی، احساس تنهایی و

1. marital infidelity

2. feeling loneliness

ترس از صمیمیت با نگرش به خیانت وجود دارد. علاوه بر این، نتایج تحلیل رگرسیون هم زمان نشان داد که ناگویی هیجانی، احساس تنهایی و قادر به پیش بینی نگرش به خیانت بودند. طبق یافته‌های به دست آمده می توان گفت ناگویی هیجانی، احساس تنهایی و ترس از صمیمیت از عوامل مهم تاثیرگذار بر نگرش به خیانت در مردان هستند. در پژوهش دیگری، Jeanfreau و همکاران (2019) به بررسی رابطه احساس تنهایی، رضایت و عملکرد جنسی با نگرش به روابط فرازناشویی در زوجین پرداختند. نتایج نشان داد که بین احساس تنهایی با نگرش به روابط فرازناشویی در زوجین رابطه مثبت و مستقیم و بین میزان رضایت و عملکرد جنسی در زوجین، با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه منفی وجود داشت.

عامل اثرگذار دیگر در نگرش به روابط فرازناشویی فرزندان، بخشودگی بین فردی^۱ است. بخشودگی بین فردی به عنوان تغییر میان فردی و اجتماعی مثبت در مقابل خطایی که در حوزه میان فردی قرار دارد، مطرح است (Fincham & May, 2017). این تعریف به تغییراتی اطلاق می‌شود که می‌تواند تنها در برگیرنده کاهش در حساسیت منفی و یا در برگیرنده کاهش احساسات منفی همراه با افزایش احساسات مثبت باشد. در هر دو صورت این تغییر یک تغییر مثبت اجتماعی است که هدفش ایجاد تعاملات اجتماعی مثبت تر است (Gündüz & Çelik, 2018). Zanganeh & Arefi (2020) به پیش بینی نگرش به خیانت زناشویی بر اساس سبک‌های حل تعارض، رضایت و بخشودگی زناشویی زوجین شهر کرمانشاه پرداختند. نتایج نشان داد بین سبک‌های حل تعارض، رضایت زناشویی و بخشودگی زناشویی بانمره کل نگرش به خیانت زناشویی رابطه وجود دارد. با توجه به یافته‌های پژوهش، می‌توان گفت هر چقدر استفاده از سبک‌های حل تعارض، رضایت و بخشودگی زناشویی در زوجین بالاتر باشد نگرش منفی نسبت به خیانت زناشویی وجود دارد. Zolfaghari و همکاران (2020) به بررسی مدل فراتشخیصی التیام از خیانت زناشویی با تأکید بر نقش فراشناخت‌ها، طرح‌واره‌ها، صمیمیت، کارآمدی هیجانی و بخشش در شهر تهران پرداختند. نتایج نشان داد طرح‌واره ناسازگار اولیه، فراشناخت، کارآمدی هیجانی، صمیمیت در رابطه و بخشش مبتنی بر ارزش‌های شخصی به صورت مستقیم و غیرمستقیم بر التیام از خیانت زناشویی تأثیر معنادار داشت فقط اثر مستقیم طرح‌واره ناسازگار اولیه بر بخشش و نیز میانجی‌گری بخشش بین طرح‌واره ناسازگار اولیه و التیام از خیانت زناشویی اثر معنی‌داری نداشت. در پژوهشی، Mphaphuli & Smuts (2021) به بررسی رابطه صمیمیت زناشویی و بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی پرداختند. نمونه آماری شامل ۹۸ زن آفریقایی جنوبی بود. نتایج نشان داد، عدم وجود صمیمیت زناشویی و بخشودگی بین فردی موجبات نگرش به روابط فرازناشویی را در زنان به وجود می‌آورد. Chi (2019) به بررسی تسهیل‌کننده‌های درون فردی و بین فردی بخشش به دنبال خیانت همسر در ۱۵۴ فرد متأهل در چین پرداختند. نتایج نشان داد شخصیت همبستگی‌گرا و انگیزه آشتی درک شده شریک، اسناد خوش خیم و همدلی را تسهیل کرد، سپس سطوح بالاتری از بخشش تصمیمی را تسهیل کرد، که بخشش عاطفی را ارتقا داد. استحکام پیوند زناشویی قبل از خیانت مستقیماً سطوح بالاتری از بخشش عاطفی را پیش بینی می‌کرد.

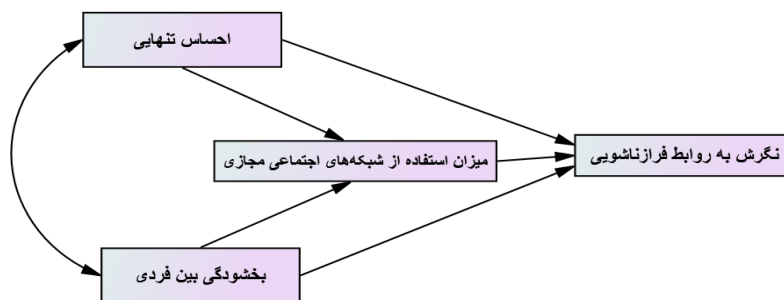
عامل دیگری که به نظر می‌رسد بر روی نگرش به روابط فرازناشویی اثر دارد، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی^۲ است. میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در سال‌های اخیر در کشور ایران رشد چشمگیری داشته است. با توجه به آمار موجود در چند سال اخیر، تعداد کاربران اینترنت در کشور ما ۲۵ برابر شده است و این مسئله اجتماعی چنان آرام و بی‌نشانه‌دامنگیر می‌شود که کمتر کسی آن را احساس و درک می‌کند. در واقع اعتیاد به شبکه‌های اجتماعی مجازی از طریق ایجاد اختلال در فرایندهای ارتباطی زن و شوهر و افزایش فاصله میان آنها می‌تواند زمینه‌ساز بروز آسیب‌های مختلفی در خانواده شود که یکی از این آسیب‌ها، خیانت زناشویی، طلاق عاطفی و تعارضات زناشویی زوجین است (Rezaei, 2020). Sharifi و همکاران (2020) به پیش بینی نگرش به روابط فرازناشویی

1. interpersonal forgiveness

2. the use of virtual social networks

بر اساس میزان استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی، ویژگی‌های شخصیتی و طرحواره‌های ناسازگار اولیه در زنان شهر گنبد پرداختند. نتایج نشان داد همبستگی معنی‌داری بین میزان استفاده از شبکه‌های مجازی اجتماعی با نگرش به روابط فرازنشویی وجود دارد. همچنین بین روان‌رنجوری و توافق‌پذیری با نگرش به روابط فرازنشویی رابطه معنادار وجود دارد. به علاوه همبستگی معنی‌داری بین الگوهای ناسازگار اولیه با نگرش به روابط فرازنشویی وجود دارد. Maftei و همکاران (2022) به پیش‌بینی خیانت زنان در رسانه‌های اجتماعی: اعتیاد به فیس‌بوک، رضایت از رابطه و جدایی اخلاقی در ۱۱۱ زن جوان رومانیایی با سن ۱۸ تا ۳۶ سال پرداختند. نتایج نشان داد که مهمترین عامل پیش‌بینی کننده خیانت به رسانه‌های اجتماعی اعتیاد به فیس بوک است. در مدل پیش‌بینی نهایی ما، هیچ کدام از دیگری در نظر گرفته نشدند. پیش‌بینی‌کننده‌ها معنی‌دار بودند، اگرچه یک ارتباط منفی مهم نیز بین خیانت رسانه‌های اجتماعی و رضایت از رابطه پیدا شد. در پژوهشی، Cao و همکاران (2019) در چین به این نتیجه دست یافتند که بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با صمیمیت زناشویی در زوجینی که در سال‌های اولیه جنسی به سر می‌بردند، رابطه مثبت و معنادار وجود داشت، در حالی که عدم وجود میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و صمیمیت زناشویی موجب افزایش نگرش به روابط فرازنشویی در آنها شده است.

به طور کلی، مهم‌ترین عامل تهدید کننده عملکرد، ثبات و ادامه رابطه زناشویی که می‌تواند کیان خانواده را تهدید نموده، موجب برهم خوردن تعادل و در نهایت طلاق، جدایی و فروپاشی خانواده می‌گردد، نادیده گرفتن تعهدات مربوط به ازدواج و روابط فرازنشویی است (Isma & Turnip, 2019). در راستای مطالب ارائه شده، مدلی پیشنهادی طراحی شده که در نمودار ۱ ملاحظه می‌شود. و سؤال پژوهش را نیز می‌توان این گونه مطرح کرد که آیا مدل علی نگرش به روابط فرازنشویی بر اساس احساس تنهایی و بخشودگی بین فردی طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز از برازش مناسب برخوردار است؟

شکل ۱. مدل مفهومی

روش

روش پژوهش همبستگی از نوع تحلیل مسیر بود. جامعه آماری شامل کلیه دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز در سال تحصیلی ۱۴۰۱-۱۴۰۲ بودند. در این پژوهش، با استفاده از روش نمونه‌گیری تصادفی، از بین دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز، نمونه‌ای به حجم ۲۴۰ نفر انتخاب شدند. برآورد کفایت حجم نمونه توسط SPSS و با استفاده از شاخص توان آزمون انجام شد. از آنجایی که توان آزمون بیشتر از ۰/۸۰ بود، نشان دهنده کافی بودن حجم نمونه مورد نظر بود.

ابزار

پرسشنامه نگرش به روابط فرازنشویی: پرسشنامه نگرش به خیانت زناشویی^۱ Watley (2006) جهت بررسی نگرش به خیانت زناشویی ساخته شده است. این مقیاس در ۱۲ گویه تنظیم شده است که در طیف ۷ درجه‌ای از به

1. Attitudes toward Infidelity Scale (AIS)

شدت موافقم (۷) تا به شدت مخالفم (۱) نمره گذاری می‌شود. نمره بالاتر در این مقیاس نشان دهنده نگرش مثبت بیشتری به نگرش به خیانت زناشویی است. یافته‌های پژوهش ویتلی حاکی از اعتبار مطلوب این مقیاس است. آلفای کرونباخ این پرسشنامه ۰/۸۰ به دست آمده است. در پژوهشی ضریب آلفای کرونباخ مقیاس نگرش به خیانت زناشویی ۰/۷۱ برآورد شده است. ضریب بازآزمایی حاصل از اجرای این آزمون نیز ۰/۸۰ سنجیده شده است (Alitabar et al, 2014). در پژوهش حاضر، برای تعیین پایایی پرسشنامه نگرش به روابط فرازناشویی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۳ به دست آمده است.

مقیاس احساس تنهایی: پرسشنامه احساس تنهایی توسط Russell و همکاران (1980) ساخته شده است. این مقیاس تجدیدنظر شده با توجه به مقیاس اصلی UCLA^۱ ساخته شد. در مقیاس اصلی UCLA احتمال سوگیری در پاسخ دهی وجود داشت، به همین منظور متخصصان فوق تصمیم گرفتند که مقیاس جدید را با یک سری اصلاحات ایجاد کنند. این مقیاس توسط شکر کن و میردريکوند (۱۳۷۸) ترجمه شد و پس از یک اجرای مقدماتی و اصلاحات به کار گرفته شد. گزارش‌ها شواهدی مبنی بر اعتبار همزمان این ابزار سنجش فراهم آورد. این مقیاس دارای ۲۰ ماده است که نمره فرد حاصل جمع نمرات ۲۰ ماده می‌باشد. نمره گذاری این مقیاس: این شاخص شامل عبارات توصیفی است که نمره گذاری آن به این صورت است که ماده‌های شماره ۱-۴-۵-۶-۹-۱۰-۱۵-۱۶-۱۹-۲۰ به صورت معکوس نمره گذاری می‌شوند. چهار گزینه ای که شخص باید یکی از آنها را انتخاب کند عبارتند از: «هرگز» «به ندرت» «گاهی اوقات» «اغلب» بقیه ماده‌ها به صورت مستقیم نمره گذاری می‌شوند. لتیشیا و همکاران (۱۹۸۰)، به نقل از میردريکوند، (۱۳۷۸) برای ارزیابی پایایی UCLA این مقیاس را بر روی ۲۳۷ دانشجو (۱۰۷ مرد ۱۱۳ زن) اجرا کردند این مقیاس جدید دارای پایایی ۰/۹۴ بود و با مقیاس اصلی که دارای پایایی ۰/۹۶ می‌باشد قابل مقایسه می‌باشد. همچنین با توجه به ارتباط معناداری که مقیاس اصلی با اضطراب و افسردگی داشت، بر روی آزمودنی‌ها به اجرا در آمد، همبستگی‌های اساسی بین نمرات احساس تنهایی و سیاهه افسردگی بک (۰/۴ تا ۰/۵) (Bragg, 1979) و آزمون کوپر اسمیت یافت شده است و به صورت مفهومی معقول به نظر می‌رسد که تنهایی با افسردگی و عزت نفس پایین همراه باشد. اینگونه یافته‌ها اعتبار مقیاس تجدید نظر شده UCLA را حمایت می‌کند. در پژوهش حاضر، برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه احساس تنهایی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۵ به دست آمده است.

پرسشنامه بخشودگی بین فردی: پرسشنامه سنجش بخشودگی بین فردی توسط Ehtshamzadeh و همکاران (2010) تهیه شده است. این پرسشنامه، متشکل از ۲۵ ماده است. به طوری که ۱۲ ماده بر روی عامل اول (ارتباط مجدد و کنترل انتقام جویی)، شش ماده بر روی عامل دوم (کنترل رنجش) و هفت ماده بر روی عامل سوم (درک و فهم واقع بینانه) قرار گرفته است. احتشام زاده و همکاران برای ساخت و اعتباریابی این مقیاس از ۴۰۰ نفر از دانشجویان دانشگاه‌های اهواز (۲۳۷ زن و ۱۶۳ مرد) به عنوان نمونه استفاده کردند. برای نمره گذاری این مقیاس، یک نمره کلی برای بخشودگی بین فردی و ۳ نمره برای خرده مقیاس‌های آن به دست می‌آید. برای ماده‌های ۱۹، ۲۰، ۲۱، ۲۲، ۲۳، ۲۴، ۲۵، نمره گذاری به شکل کاملاً مخالف (۱) و کاملاً موافق (۴) و بقیه ماده‌ها معکوس نمره گذاری می‌شود. آلفای کرونباخ ۰/۷۵ و پایایی این پرسشنامه ۰/۹۰ گزارش شده است که دارای اعتبار و پایایی مطلوبی است. در پژوهش حاضر برای بررسی همسانی درونی پرسشنامه بخشودگی بین فردی از ضریب آلفای کرونباخ استفاده شده است که ضریب آلفای کرونباخ کل سوالات ۰/۸۴ به دست آمده است.

1. University of California Los Angeles Loneliness Scale

پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی: به این منظور از پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی^۱ یانگ^۲ (IAT) که در سال ۱۹۸۸ توسط Young ساخته شد، استفاده شده است. این پرسشنامه دارای ۲۰ سوال بوده و هدف آن سنجش میزان اعتیاد به اینترنت در افراد مختلف می‌باشد. طیف پاسخدهی آن به صورت لیکرت بوده و دارای پنج درجه می‌باشد. نحوه امتیازدهی به این پنج گزینه به صورت بندرت، گاهی اوقات، اغلب، بیشتر اوقات و همیشه از ۱ تا ۵ نمره گذاری می‌شود. بنابراین برای بدست آوردن امتیاز کلی پرسشنامه حاصل جمع امتیازات داده شده توسط پاسخ دهنده به تک تک سوالات پرسشنامه را با هم جمع می‌کنیم. نمره بدست آمده نمره کلی پرسشنامه بوده و دامنه‌ای از ۲۰ تا ۱۰۰ را خواهد داشت. این پرسشنامه استاندارد است و روایی و پایایی آن در مطالعات قبلی با آلفای کرونباخ ۰/۹۰ گزارش شده است. نسخه فارسی این مقیاس در ایران نیز مورد استفاده قرار گرفته و راستی زایی پایایی آن را با آلفای کرونباخ ۰/۸۱ و قاسم زاده با آلفای کرونباخ ۰/۸۸ تایید کرده اند (به نقل از Bahri et al, 2011). در پژوهش حاضر، برای تعیین پایایی پرسشنامه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی از روش آلفای کرونباخ استفاده شد که برای کل پرسشنامه برابر ۰/۸۰ به دست آمده است.

به منظور اجرای پژوهش نیز، پس از کسب مجوز از پژوهش محترم دانشگاه برای انجام پژوهش، محقق به روش در دسترس از بین گروه‌های دانشجویی (رشته‌های مشاوره و روانشناسی و پرستاری) دانشگاه آزاد شهر اهواز، اقدام به توزیع لینک پرسشنامه‌های پژوهش کردند. در ابتدای لینک خواسته شد که فقط دانشجویان متأهل پاسخ دهند و به آنها اطمینان داده شد که پاسخ‌ها کاملاً محرمانه خواهند ماند. در پایان داده‌ها جمع‌آوری و تحلیل شدند.

یافته‌ها

دستاوردهای بخش کیفی حاکی از آن بود که کجی و کشیدگی همه متغیرها بین +۲ و -۲ بوده، که دال بر نرمال بودن توزیع داده‌ها بوده است.

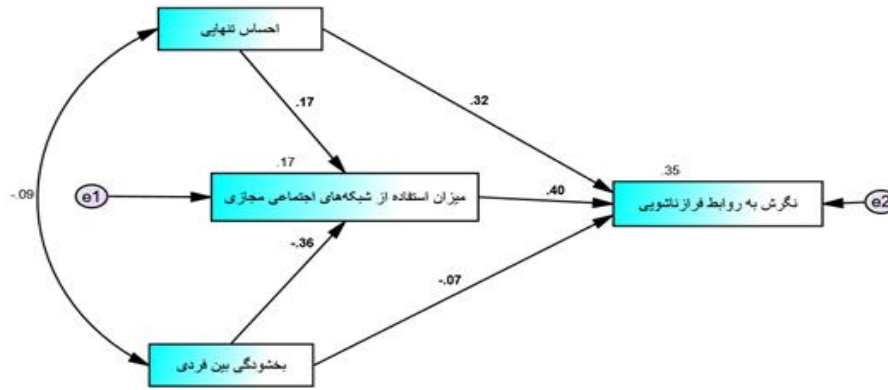
جدول ۱: ضرایب همبستگی ساده بین متغیرهای تحقیق در کل آزمودنی‌ها

متغیرها	۱	۲	۳	۴
۱- نگرش به روابط فراژناشویی				
۲- احساس تنهایی	۰/۲۲۲			
۳- بخشودگی بین فردی	-۰/۲۹۰	-۰/۲۶۸		
۴- میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۲۱۹	۰/۱۴۹	-۰/۵۶۱	۱

همان‌طور که در جدول ۱ مشاهده می‌شود، ضرایب همبستگی در برخی از متغیرهای پژوهش در سطح $P < 0/01$ معنی‌دار شد. در ادامه برای ارزیابی مدل پیشنهادی این پژوهش از روش تحلیل مسیر با استفاده از نرم افزار AMOS و به روش حداکثر درست‌نمایی مدل استفاده شد. الگوی پیشنهادی در مجموع چهار متغیر را در خود جای داده، به این ترتیب که متغیر نگرش به روابط فراژناشویی به عنوان متغیر درون زاد (ملاک)، متغیرهای احساس تنهایی و بخشودگی بین فردی به عنوان متغیرهای برون زاد (مستقل) و متغیر میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی نیز به عنوان متغیر میانجی مورد بررسی قرار گرفته‌اند. مدل پیشنهادی اولیه جهت تبیین نگرش به روابط فراژناشویی بر اساس احساس تنهایی، بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به دست آمد که در شکل ۲ ارائه شده است.

1. The use of Virtual Social Networks Questionnaire

2. Yong

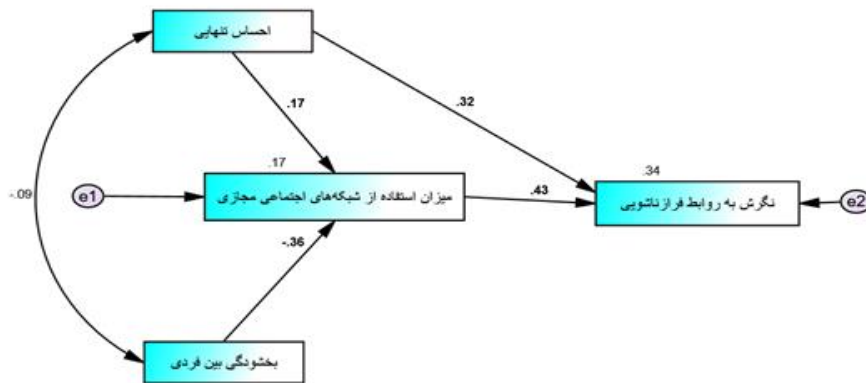
شکل ۲. مدل اولیه در حالت استاندارد

یافته‌های مربوط به این مدل در جدول ۲ ارائه شده است. جهت تعیین کیفیت برازش الگوی پیشنهادی با داده‌ها، ترکیبی از شاخص‌های برازندگی از قبیل مقدار مجذور کای (χ^2)، شاخص هنجار شده مجذور کای ($\frac{\chi^2}{df}$)، CFI و ریشه میانگین مجذور خطای تقریب (RMSEA) مورد استفاده قرار گرفت.

جدول ۲: شاخص‌های نیکویی برازش مدل اولیه در حالت استاندارد

RMSEA	GFI	NFI	CFI	TLI	IFI	$\frac{\chi^2}{df}$	df	χ^2	شاخص نیکویی برازندگی
۰/۳۱۴	۰/۷۸	۰/۸۸	۰/۷۱	۰/۴۷	۰/۹۲	-	-	-	مدل اولیه

با توجه به داده‌های جدول ۲، شاخص جذر برآورد واریانس خطای تقریب (RMSEA= ۰/۳۱۴) نشان می‌دهد که مدل پیشنهادی برازش ندارد و نیاز به اصلاح دارد. جهت اصلاح مدل، رابطه بخشودگی بین فردی به نگرش به روابط فرازنشویی حذف شد. حاصل این عملیات، دست یابی به شاخص‌های برازندگی مطلوب بود. مدل نهایی به صورت زیر بدست آمده است.

شکل ۳. مدل نهایی در حالت استاندارد

جدول ۳: شاخص‌های نیکویی برازش مدل نهایی

RMSEA	RFI	NFI	CFI	TLI	IFI	$\frac{\chi^2}{df}$	df	χ^2	شاخص‌های نیکویی برازش
۰/۰۴۲	۰/۹۳	۰/۹۸	۰/۹۹	۰/۹۸	۰/۹۹	۱/۳۲۰	۱	۱/۳۲۰	مدل نهایی

با توجه به داده‌های جدول ۳، همه شاخص‌های برازندگی همچون مقادیر مقدار مجذور کای (χ^2)، شاخص هنجار شده مجذور کای ($\frac{\chi^2}{df}$)، شاخص برازندگی هنجار شده (NFI)، شاخص برازندگی تطبیقی (CFI)، شاخص برازندگی

افزایشی (IFI)، شاخص توکر - لویس (TLI) و شاخص جذر میانگین مجذورات خطا (RMSEA) نشان دهنده برازش قابل قبول الگوی نهایی با داده‌ها هستند.

جدول ۴: ضرایب مسیر اثرات مستقیم بین متغیرهای پژوهش در مدل استاندارد نهایی

مسیرها	مدل اولیه		مدل نهایی	
	ضرایب مسیر استاندارد (β)	P	ضرایب مسیر استاندارد (β)	P
احساس تنهایی - نگرش به روابط فرازناشویی	۰/۳۱۸	۰/۰۰۱	۰/۳۱۹	۰/۰۰۱
احساس تنهایی - میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	۰/۱۷۰	۰/۰۱۲	۰/۱۷۰	۰/۰۱۲
بخشودگی بین فردی - نگرش به روابط فرازناشویی	-۰/۰۷۴	۰/۲۵۰	-	-
بخشودگی بین فردی - میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	-۰/۳۶۴	۰/۰۰۱	-۰/۳۶۴	۰/۰۰۱
میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی - نگرش به روابط فرازناشویی	۰/۴۰۲	۰/۰۰۱	۰/۴۳۰	۰/۰۰۱

همان‌طوری که در جدول ۴ مشاهده می‌شود، ضرایب استاندارد مسیرهای مستقیم با سطح معناداری هرکدام از این مسیرها در مدل اولیه و نهایی آورده شده است. ضریب مسیر بین احساس تنهایی و نگرش به روابط فرازناشویی $\beta=0.319$ می‌باشد که در سطح $p<0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین احساس تنهایی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta=0.170$ می‌باشد که در سطح $p<0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی $\beta=-0.074$ می‌باشد که در سطح $p<0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار نبود و این مسیر حذف شد. ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta=-0.364$ می‌باشد که در سطح $p<0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta=0.430$ می‌باشد که در سطح $p<0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. در پژوهش حاضر، دو مسیر غیرمستقیم وجود دارد. برای آزمون روابط واسطه‌ای از آزمون بوت‌استرپ ماکرو پریچر و هیز استفاده شد که نتایج آن را در جدول زیر مشاهده می‌شود.

جدول ۵: نتایج آزمون بوت‌استرپ ماکرو پریچر و هیز برای تمامی مسیرهای واسطه‌ای

روابط غیر مستقیم				
متغیر مستقل	متغیر واسطه‌ای	متغیر وابسته	مدل اولیه	مدل نهایی
			بوت‌استرپ P	بوت‌استرپ P
احساس تنهایی	میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی	نگرش به روابط فرازناشویی	۰/۰۵۴	۰/۰۲۵
بخشودگی بین فردی	بخشودگی بین فردی	نگرش به روابط فرازناشویی	-۰/۰۴۷	۰/۰۰۱

مطابق جدول ۵، ضریب مسیر بین احساس تنهایی با نگرش به روابط فرازناشویی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta=0.058$ می‌باشد که در سطح $p<0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. مطابق جدول، ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta=-0.051$ می‌باشد که در سطح $p<0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است.

بحث و نتیجه‌گیری

هدف از انجام این پژوهش، بررسی پیش‌بینی نگرش به روابط فرازناشویی بر اساس احساس تنهایی و بخشودگی بین فردی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی در دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز بود. یافته‌ی اول پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین احساس تنهایی و نگرش به روابط فرازناشویی $\beta=0.319$ می‌باشد که در سطح

$p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های **Ahmadi** و همکاران (2022)، **Mosavi** و همکاران (2019) و **Jeanfreau** و همکاران (2019) هماهنگ و همسو است. چنانچه، **Ahmadi** و همکاران (2022) در پژوهشی نشان دادند رابطه مثبت و معناداری میان روابط فرازناشویی با دلزدگی زناشویی و احساس تنهایی در بین زوجین وجود دارد. در تبیین این یافته می‌توان گفت، احساس تنهایی می‌تواند بر نگرش و روابط فرازناشویی در زوجین تأثیر بگذارد. در زمانی که یک شخص احساس تنهایی می‌کند، ممکن است به دلایل مختلف از جمله عدم ارتباط عاطفی قوی با همسر، کمبود حمایت و توجه، عدم اشتراک فعالیت‌ها و علاقه‌ها، یا حتی نبود فضای شخصی و خصوصی برای خودش این احساس را تجربه کند. در صورت عدم تأمین نیازهای عاطفی و روحانی بالاتر، زوجین ممکن است به دلایل مختلف احساس نارضایتی کنند. این نارضایتی ممکن است منجر به بروز خستگی، سست شدن رابطه، کاستگی در جذب و توجه، و در نهایت احساس تنهایی شود (**Mosavi et al, 2019**). بنابراین، احساس تنهایی می‌تواند نشان دهنده وجود مشکلات در رابطه فرازناشویی زوجین باشد. برای حل این مشکلات، زوجین باید به یکدیگر توجه کافی را داشته باشند، نیازهای همدیگر را بفهمند و سعی کنند به آن‌ها پاسخ دهند. همچنین، برقراری ارتباط عمیق‌تر و صادقانه، به اشتراک گذاری احساسات و نگرش‌ها، و ساخت فضای مطمئن و پذیرفته شده برای همسر ممکن است به بهبود رابطه فرازناشویی کمک کند و احساس تنهایی را کاهش داد.

یافته دوم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین احساس تنهایی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = 0.170$ می‌باشد که در سطح $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های **Zareei** و همکاران (2021) **Hosseini & Tabeeb Bardbar** (2019)، **Dortaj** و همکاران (2017) و **Zhang & Xiang** (2022) همسو و همخوان است. چنانچه، **Zareei** و همکاران (2021) در پژوهشی نشان دادند که احساس تنهایی در رابطه مهرورزی والدین با اعتیاد به اینترنت نقش واسطه‌ای معناداری دارد. همچنین، **Hosseini** و همکاران (2019) در پژوهشی نشان دادند که احساس تنهایی رابطه مستقیم و معناداری با مشکلات رفتاری داشته و در پیش بینی آن مؤثر است. همچنین احساس تنهایی نقش واسطه‌ای در رابطه با میزان استفاده از فضای مجازی و مشکلات درون ریز و برون ریز شده رفتاری نوجوانان ایفا می‌کند.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، استفاده زیاد از شبکه‌های مجازی، به خصوص در صورت نادرست بودن آن، ممکن است باعث کاهش تعاملات حضوری و کاهش ارتباطات عمیق و حس نزدیکی در زوجین شود. این موضوع منجر به افزایش احساس تنهایی و عدم رضایت در رابطه زناشویی می‌شود (**Hosseini & Tabeeb Bardbar, 2019**). از طرفی، استفاده زیاد از شبکه‌های مجازی، به خصوص در صورت نادرست بودن آن، منجر به کاهش کارآمدی و عملکرد فرد در سایر جنبه‌های زندگی خود (مانند کار، تعاملات اجتماعی، سلامت روانی و فیزیکی و غیره) می‌شود. این موضوع ممکن است باعث افزایش استرس و نارضایتی در زندگی زناشویی شود که در نتیجه، احساس تنهایی را نسبت به همسر خود تقویت می‌کند (**Zareei et al, 2021**). در حالی که استفاده مناسب و هوشمندانه از شبکه‌های مجازی ممکن است به عنوان یک ابزار برای بهبود رابطه زناشویی و کاهش احساس تنهایی عمل کند. برخلاف استفاده نادرست، استفاده صحیح از شبکه‌های مجازی ممکن است به زوجین کمک کند تا در دوران جدا بودن (برای مثال در سفر یا جدا شدگی فصلی) با هم در ارتباط باشند و حس نزدیک بودن را حفظ کنند (**Kayis et al, 2022**). بر این اساس، رابطه بین احساس تنهایی و استفاده از شبکه‌های مجازی در زوجین ممکن است به شدت رضایت زناشویی را در آنها کاهش دهد.

یافته سوم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی $\beta = -0.074$ می‌باشد که در سطح $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار نبود و این مسیر حذف شد. این یافته با نتایج پژوهش‌های **Zanganeh** و همکاران (2020)، **Zolfaghari** و همکاران (2020)، **Apostolou & Demosthenous** (2021) و **Mphaphuli & Smuts** (2021) هماهنگ و ناهمسو است.

با دقت در داده‌های به دست آمده، می‌توان متوجه شد که در پژوهش‌های نام برده شده، رابطه بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی با آزمون‌های ضریب همبستگی و رگرسیون انجام شده‌اند و این رابطه معنادار شده است؛ در حالی که، در پژوهش حاضر، فرضیه‌ها با تحلیل مسیر بررسی شده‌اند؛ در اینجا نیز رابطه بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی در آزمون پیرسون معنادار شده است، ولی در مدل به دلیل وجود متغیر میانجی، تمام سهم و اثر متغیر بخشودگی بین فردی روی نگرش به روابط فرازناشویی از طریق متغیر میانجی و یا همان رابطه غیرمستقیم تبیین شده است. به عبارت دیگر، در این مدل نیز متغیر بخشودگی بین فردی روی نگرش به روابط فرازناشویی تأثیر دارد اما به صورت غیرمستقیم. به این معنا که وجود بخشودگی بین فردی در افراد متأهل، تأثیر مهمی روی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی آنها می‌گذارد و این عامل نیز روی نگرش به روابط فرازناشویی اثرگذار خواهد بود.

در تبیین این یافته می‌توان گفت، بخشودگی به معنای قبول و عفو کردن از خطاها و نقص‌های دیگران است. در روابط فرازناشویی، زوجین سعی می‌کنند با تمرکز بر رشد شخصی و روابط خود، بهبود و بهتر شدن در زندگی مشترک خود داشته باشند. لذا بخشودگی در روابط فرازناشویی نقش مهمی ایفا می‌کند. زیرا همان طور که همه می‌دانند همسران همچون دو انسان با خصوصیات، نقاط قوت و ضعف و خطاهای خود هستند. بخشودگی به این معناست که هر دو طرف تلاش کنند از خطای گذشته چاره‌ای جستجو کنند و به جای تکرار آسیب‌های قبل، چاره‌ای بیاندیشند (Zolfaghari et al, 2020). بخشودگی در رابطه باعث محکم شدن پایه‌های زیرساخت رابطه است. زیرا با بخشودگی، احترام و اعتماد به همدیگر افزایش می‌یابد و روابط سالم‌تر و پایدارتر می‌شود. همچنین بخشودگی می‌تواند به تقویت ارتباط عاطفی بین زوجین کمک کند و باعث شود که هر دو طرف حاضر باشند در مسیر رشد فردی و رابطه خود تلاش کنند. به طور خلاصه، بخشودگی در روابط فرازناشویی نقش مهمی در بهبود و تقویت رابطه دارد. با بخشیدگی، زوجین قادر خواهند بود به گذشته نگاه کنند، از خطاهای گذشته چاره‌ای جستجو کنند و با هم در جهت بهبود رابطه پیش بروند. یافته‌ی چهارم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = -0.364$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. پژوهشی تا به حال به بررسی بخشودگی بین فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی نپرداخته است. از این رو، این رابطه برای اولین بار بررسی شده است. در تبیین این یافته می‌توان گفت، استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی ممکن است باعث کاهش بخشودگی فردی در زوجین شود. زیرا زمان و توجه زوجین به یکدیگر کاهش می‌یابد و در نتیجه توانایی بخشیدن و درک نیازهای همسر را کاسته می‌کند. از طرفی، استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی ممکن است باعث کاستن از سطح رضایت زوجین نسبت به رابطه خود شود. این عدم رضایت ممکن است منجر به کاستن از بخشودگی فردی در زوجین شود. استفاده زیاد از شبکه‌های اجتماعی ممکن است نشان دهنده نبود بخشودگی فردی در زوجین باشد. به عبارت دیگر، زوجینی که بخشودگی فردی کمتری دارند، ممکن است به شبکه‌های اجتماعی روی آورده و در نتیجه استفاده بالا از آنها را داشته باشند. به هر حال، لازم به ذکر است که رابطه بین بخشودگی فردی و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی در زوجین ممکن است به صورت مختلف در هر جامعه خاص تغییر کند و تحقیقات بیشتر در این زمینه لازم است.

یافته‌ی پنجم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی و نگرش به روابط فرازناشویی در سطح $\beta = 0.430$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. این یافته با نتایج پژوهش‌های Sharifi و همکاران (2021)، Maftai و همکاران (2022) و Cao و همکاران (2019) هماهنگ و همخوان است. برای مثال، مفتی و همکاران (۲۰۲۲) در پژوهشی نشان دادند که مهمترین عامل پیش‌بینی کننده نگرش به روابط فرازناشویی در زوجین، وابستگی به رسانه‌های اجتماعی و اعتیاد به فیس بوک است.

در تبیین این یافته می‌توان این‌گونه بیان نمود که مطالعات نشان می‌دهند که استفاده از فضای مجازی و روابط فرازناشویی در زوجین به طور مستقیم به یکدیگر مرتبط هستند. با توجه به اینکه فضای مجازی امکان برقراری ارتباطات و اشتراک گذاری اطلاعات را بین افراد فراهم می‌کند، استفاده بیش از حد و نادرست از آن ممکن است تأثیر منفی بر روابط فرازناشویی در زوجین داشته باشد (Maftei et al, 2022). بعضی از تأثیرات منفی استفاده بیش از حد از فضای مجازی بر روابط فرازناشویی عبارتند از: استفاده بسیار زیاد از فضای مجازی ممکن است باعث کمبود زمان برای صحبت و تعامل حقیقی در جامعه شود. در هنگام صحبت با همسر، تلفن همراه و دستگاه‌های مجازی ممکن است تمرکز روی همسر کاهش یابد و این می‌تواند باعث کاهش احساس نزدیکی و ارتباط عاطفی شود. و برخی از زوجین به جای صحبت و تعامل با هم، بیشتر درگیر فضای مجازی هستند و این ممکن است باعث رقابت بین زندگی خانوادگی و فضای مجازی شود (Cao et al, 2019). استفاده بسیار زیاد از فضای مجازی ممکن است باعث کمبود تعاملات غیرکلامی در رابطه شود، که این تعاملات بسیار حائز اهمیت هستند. به علاوه، استفاده مناسب و هوشمندانه از فضای مجازی نیز به روابط فرازناشویی در زوجین کمک می‌کند. به عنوان مثال، استفاده مناسب از فضای مجازی به عنوان ابزاری برای اشتراک گذاری خاطرات و تجارب مثبت بین فردی می‌باشد که این موضوع به گرایش بیشتر زوجین به فضای مجازی منجر شده و از این رو، گرایش به روابط فرازناشویی را افزایش خواهد داد.

یافته‌ی ششم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین احساس تنهایی با نگرش به روابط فرازناشویی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = 0.058$ می‌باشد که در سطح $p < 0.05$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. پژوهش مشابهی همراستا با این یافته، در دسترس قرار نگرفت. می‌توان اذعان نمود که بین احساس تنهایی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه مثبت و معنادار وجود داشت و در فرضیه غیرمستقیم نیز نشان داده شد احساس تنهایی از طریق افزایش میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موجب افزایش نگرش به روابط فرازناشویی در افراد متأهل می‌شود. احساس تنهایی می‌تواند تأثیر مستقیمی بر نگرش و روابط فرازناشویی زوجین در فضای مجازی داشته باشد. زوجینی که احساس تنهایی می‌کنند، ممکن است به دلایل مختلف از جمله عدم حضور فعال در روابط اجتماعی، کمبود ارتباط عاطفی یا عدم پذیرش و تأثیرگذاری در روابط خود، به فضای مجازی روانه شوند. فضای مجازی به زوجین این امکان را می‌دهد که با دسترسی به شبکه‌های اجتماعی، پلتفرم‌های چت و بلاگ نوشتن و... با دسترسی به منابع و فعالان جامعه، درک بهتر و تأثیرگذاران بر روابط خود دست یابند. همچنین، فضای مجازی به زوجین کمک می‌کند تا با استفاده از ابزارهای نظیر ویدئو کال، پست‌های عاطفی و عکس‌ها، ارتباط عاطفی خود را تقویت کنند و احساس نزدیکی و ارتباط مستقیم با یکدیگر را تجربه کنند. اما در عین حال، استفاده بیش از حد از فضای مجازی ممکن است به نقصان روابط فرازناشویی زوجین منجر شود. زیرا در فضای مجازی، امکانات و منابع بسیار زیاد است و زوجین ممکن است درگیر شبکه‌های اجتماعی، بازخوردهای منفی یا پست‌های نامتعادل شوند. همچنین، برخوردهای نامتعارف و ناسالم در فضای مجازی نقش مهمی در تأثیر روابط زوجین دارد. بنابراین، برای بهبود روابط فرازناشویی زوجین در فضای مجازی، لازم است که هر دو طرف به تعادل مناسب بین استفاده از فضای مجازی و حضور فعال در رابطه خود دست یابند. به این ترتیب می‌توان نتیجه گرفت، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به درستی نقش میانجی را در رابطه بین احساس تنهایی با نگرش به روابط فرازناشویی ایفا نموده است.

یافته‌ی هفتم پژوهش نشان داد که ضریب مسیر بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی از طریق میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی $\beta = -0.051$ می‌باشد که در سطح $p < 0.01$ از لحاظ آماری معنی‌دار است. پژوهش مشابهی همراستا با این یافته، در دسترس قرار نگرفت. در واقع نشان داده شد که در جامعه مورد مطالعه، علی‌رغم نتایج پژوهش‌های قبلی، بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی رابطه معناداری وجود نداشت. اما در فرضیه غیرمستقیم نشان داده شده در صورتی بخشودگی بین فردی باعث کاهش نگرش به روابط فرازناشویی در افراد متأهل می‌شود که میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی این افراد زیاد نباشد. در واقع، در فرضیه

غیرمستقیم نشان داده شد بخشودگی بین فردی از طریق کاهش میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی موجب کاهش نگرش به روابط فرازناشویی در افراد متأهل می‌شود. در حالی که، عدم وجود بخشودگی بین فردی در افراد متأهل در افزایش تنش در روابط زناشویی اثرگذار بوده و موجب می‌شود میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی بیشتری داشته باشند و نگرش به روابط فرازناشویی آنها نیز افزایش می‌یابد. به طور کلی، بخشودگی به معنای قبول و عفو کردن اشتباهات و نقص‌های دیگران است. در رابطه با نگرش به روابط فرازناشویی با استفاده از اینترنت و فضای مجازی در زوجین، بخشودگی می‌تواند نقش مهمی ایفا کند. استفاده از اینترنت و فضای مجازی در زوجین ممکن است منجر به بروز خطاها، سوءتفاهمات و تخلفات شود. در چنین شرایطی، بخشودگی می‌تواند به عنوان یک نقش میانجی عمل کند. با بخشودگی، زوجین قادر خواهند بود تا خطاهای گذشته را بهبود داده و رابطه خود را تعمیر کنند. بخشودگی در رابطه با استفاده از اینترنت و فضای مجازی همچنین ممکن است به زوجین کمک کند تا سوءظن‌های نامحقق و تصورات غلط درباره رفتارهای دیگران در فضای مجازی را کنترل کنند. این می‌تواند به حفظ اعتماد و صمیمیت در رابطه کمک کند. به طور کلی، بخشودگی می‌تواند به زوجین کمک کند تا با خطاها و نقص‌های یکدیگر در استفاده از اینترنت و فضای مجازی بهبود یابند و رابطه خود را تقویت کنند. به این ترتیب می‌توان نتیجه گرفت، میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی به درستی نقش میانجی را در رابطه بین بخشودگی بین فردی با نگرش به روابط فرازناشویی ایفا نموده است.

با توجه به این نکته که بحث نگرش به روابط فرازناشویی، موضوعی غیراخلاقی و نوعی پنهان کاری است، پژوهش درباره این موضوع و عدم دسترسی به اطلاعات قابل اعتماد و جلب اعتماد نمونه‌های تحت مطالعه برای پاسخ‌دهی و مشارکت در مطالعه از محدودیت‌های اصلی پژوهش در این زمینه بود. از آنجایی که این پژوهش در میان دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز انجام شده است. لذا نتایج بدست آمده ممکن است قابل تعمیم به افراد متأهل سایر شهرها نباشد. با وجود اعتماد و اطمینان سازی که قبل از پاسخگویی به پرسشنامه‌ها صورت می‌گرفت، ولی باز هم آزمودنی‌ها ممکن است تا حدودی نگران ارزیابی خود بوده باشند و سعی کنند خود را بهتر از آن چیزی که هستند، جلوه دهند. لذا از آنجایی که پرسشنامه‌ها ابزار خودگزارشی هستند، می‌تواند سوگیری در پاسخ‌گویی را به دنبال داشته باشد. با توجه به محدودیت‌های پژوهش با توجه به این که سنجش رابطه این متغیرها در بین دانشجویان متأهل دانشگاه آزاد اهواز انجام گردیده پیشنهاد می‌شود، مشابه همین پژوهش نیز در دانشجویان متأهل سایر شهرها انجام گرفته و نتایج با هم مقایسه گردد. با توجه به وجود ویژگی‌های متفاوت شخصیتی در آزمودنی‌ها، پیشنهاد می‌گردد در پژوهش‌های آینده، سایر متغیرهای تأثیرگذار از جمله سن آزمودنی‌ها، مدت زمان تأهل آنها و نیز داشتن یا نداشتن فرزند، کنترل شده و نتایج آنها با نتایج پژوهش حاضر مقایسه شوند. نتایج به دست آمده بر لزوم توجه بیشتر به پیوند روابط زناشویی و راه‌های مناسب صمیمیت و میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی را نشانگر می‌باشد که با برگزاری کارگاه‌ها و برنامه‌های تلویزیونی مناسب، می‌توان به این مهم دست یافت. با توجه به رابطه میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی با نگرش به روابط فرازناشویی، لازم است مشاوران در مشاوره‌های قبل از ازدواج و هنگام بروز تعارضات زناشویی به بررسی میزان استفاده از شبکه‌های اجتماعی مجازی پرداخته و مداخلات هدفمندی را برای آن تدارک ببینند. نتایج به دست آمده در این پژوهش بر اهمیت روابط صمیمانه، شناخت احساسات و عواطف خود به عنوان یک انسان مستقل و سپس شناخت نیازهای همسر و ارضاء آنان و عمق بخشی به این روابط در افراد متأهل هم در بعد عاطفی و هم در بعد جنسی تحت هر شرایطی تأکید دارد. بنابراین اهمیت آموزش‌ها و مشاوره‌های قبل از ازدواج، بیش از پیش احساس می‌شود. از سوی دیگر لزوم آشنایی هرچه بیشتر درمانگران با موضوع نگرش به روابط فرازناشویی، علل و پیامدهای آن و مدنظر قرار دادن ویژگی‌های شخصیتی در روابط زناشویی به عنوان یک عامل درمانی قوی و موثر در کنار سایر روش‌های درمانی توصیه می‌گردد.

ملاحظات اخلاقی و پیروی از اصول اخلاق پژوهش

در این پژوهش به شرکت کنندگان در مورد محرمانه ماندن اطلاعاتشان اطمینان داد شد و افراد داوطلبانه بدون هیچ اجباری به پرسشنامه‌ها پاسخ دادند.

حامی مالی

هزینه‌های این مطالعه توسط نویسندگان مقاله تامین شد.

مشارکت نویسندگان

همه نویسندگان سهم یکسان در مقاله داشته اند.

تعارض منافع

بنابر اظهار نویسندگان مقاله حاضر فاقد هرگونه تعارض منافع بوده است.

References

- Ahmadi, E., & Khaleghi, K. (2022). Prediction of extramarital relationships based on feelings of loneliness and marital boredom of city couples. The fifth national conference of new technologies in education, psychology and counseling in Iran. [Persian] [\[Link\]](#)
- Alitabar, S. H., Ghanbari, S., Zadeh Mohammadi, A., & Habibi, (2014). The Relationship between Premarital sex and Attitudes toward Infidelity. *Journal of Family Research*, 10(2), 255-267. [Persian] [\[Link\]](#)
- Apostolou, M., & Demosthenous, A. (2021). Why people forgive their intimate partners' infidelity: A taxonomy of reasons. *Adaptive Human Behavior and Physiology*, 7, 54-71. [\[Link\]](#)
- Cao, H., Zhou, N., Fine, M. A., Li, X., & Fang, X. (2019). Sexual satisfaction and marital satisfaction during the early years of Chinese marriage: A three-wave, cross-lagged, actor-partner interdependence model. *The Journal of Sex Research*, 56(3), 391-407. [\[Link\]](#)
- Deckers, A., Muris, P., & Roelofs, J. (2017). Being on your own or feeling lonely? Loneliness and other social variables in youths with autism spectrum disorders. *Child Psychiatry & Human Development*, 48(5), 828-839. [\[Link\]](#)
- Dortaj, F., Rajabiyani, M., Fatolahi, F., & Dortaj, F. (2017). The relationship between the rate of using virtual social networks with loneliness and marital infidelity in students. *Educational Psychology*, 14(47), 119-140. [Persian] [\[Link\]](#)
- Ehtshamzadeh, P., Ahadi, H., Enayati, M., & Heydari, A. (2010). Construction and validation of a scale to measure interpersonal forgiveness. *Iranian Journal of Psychiatry and Clinical Psychology*, 16(4), 455-443. [Persian] [\[Link\]](#)
- Fincham, Frank D., & Ross W. May. (2017). Infidelity in romantic relationships. *Current opinion in psychology*, 13, 70-74. [\[Link\]](#)
- Gündüz, B., & Çelik, Ö. (2018). Marriage satisfaction and forgiveness in people who continue their marriage after infidelity. *Journal of Human Sciences*, 15(4), 1893-1913. [\[Link\]](#)
- Hosseini, N., & Tabeeb Bardbar, F. (2019). Investigating the mediating role of feeling lonely in the relationship between the amount of use of virtual space and internal and external behavioral problems in secondary school students of Shiraz city. *Journal of New Advances in Psychology, Training and Education*, 3(28), 176-157. [Persian] [\[Link\]](#)
- Isma, M. N. P., & Turnip, S. S. (2019). Personality traits and marital satisfaction in predicting couples' attitudes toward infidelity. *Journal of Relationships Research*, 10. [\[Link\]](#)
- Jeanfreau, M. M., Wright, L., & Noguchi, K. (2019). Marital satisfaction and sexting behavior among individuals in relationships. *The Family Journal*, 27(1), 17-21. [\[Link\]](#)
- Kamalju, A., Narimani, M., Atadokht, A., & Abolghasami, A. (2016). The prediction of affairs based on spiritual intelligence, moral intelligence, marital satisfaction, and use of virtual social networks with moderating role of gender. *Journal of Family Counseling & Psychotherapy*, 6(2), 39-67. [Persian] [\[Link\]](#)
- Kayis, A. R., Satici, B., Deniz, M. E., Satici, S. A., & Griffiths, M. D. (2022). Fear of COVID-19, loneliness, smartphone addiction, and mental wellbeing among the Turkish general population: a serial mediation model. *Behaviour & Information Technology*, 41(11), 2484-2496. [\[Link\]](#)
- Maftai, A., Solomon, A. M., & Holman, A. C. (2022). Predicting Women's Social Media Infidelity: Facebook addiction, relationship satisfaction, and moral disengagement. *Studia Psychologica*, 64(2), 173-187. [\[Link\]](#)

- Mehri, S., M., & Moharami, J. (2018). Alexithymia, Loneliness and Fear of Intimacy: Predictors of Attitudes Toward Infidelity in Men. *Contemporary psychology*, 14(1), 12-21. [Persian] [[Link](#)]
- Moradi, Z., & Madani, Y. (2019). Predicting Sexual Satisfaction and Marital Commitment based on Religiosity and Marital Intimacy of Married University Students of University of Tehran. *Journal of Applied Psychology Research*, 11(3), 223-241. [Persian] [[Link](#)]
- Mphaphuli, M., & Smuts, L. (2021). "Give it to him": sexual violence in the intimate relationships of black married women in South Africa. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*, 46(2), 443-464. [[Link](#)]
- Russell, D., Peplau, Z. A., & Cutrona, C. E. (1980). The UCLA Loneliness Scale: An attempt to operationalize the concept of loneliness. *Journal of Personality and Social Psychology*, 38(4), 800-804. [[Link](#)]
- Sharifi, M., Vathaghi, M., Hosseini, A., & Ghorbani, A. (2020). Prediction of attitude towards extramarital relationships based on the amount of use of virtual social networks, personality characteristics and primary incompatible schemas in women. *Women and Family Studies*, 14(54), 116-99. [Persian] [[Link](#)]
- Wang, P., Gan, X., Li, H., & Jin, X. (2023). Parental marital conflict and internet gaming disorder among Chinese adolescents: The multiple mediating roles of deviant peer affiliation and teacher-student relationship. *PloS one*, 18(1), e0280302. [[Link](#)]
- Watley, M. (2006). *Attitudes toward infidelity scale (ATIS)*. Unpublished manuscript, University of North Texas. [[Link](#)]
- Young, K. S. (1998). Internet addiction: The diagnosis and evaluation of Internet-related compulsive behaviors. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 66(3), 366-374. [[Link](#)]
- Zanganeh, A., & Arefi, M. (2020). Prediction of attitudes towards marital infidelity based on conflict resolution styles, marital satisfaction and forgiveness of Kermanshah couples. *Iranian Islamic Studies of the Family*, 3(1), 62-77. [Persian] [[Link](#)]
- Zareei, H., Yektafar, H., & asadi, s. (2021). The Prediction of Internet Addiction Based on Parental Affection and Social Skills, The Mediating Role of Loneliness in Ninth Grade Students in Yazd. *Journal of Family Research*, 18(1), 121-134. [Persian] [[Link](#)]
- Zhang, M., & Xiang, Y. (2022). Influence of benign/malicious envy on mobile phone addiction: mediating role of loneliness and self-control. *International Journal of Mental Health and Addiction*, 1-14. [[Link](#)]
- Zolfaghari, D., Mohammadkhani, SH., Mahdavian, A., & Akbari, M. (2020). Transdiagnostic model of healing from marital infidelity with emphasis on the role of metacognitions, schemas, intimacy, emotional efficiency and forgiveness. *Biannual Peer Review Journal of Clinical Psychology & Personality*, 19(1), 27-39. [Persian] [[Link](#)]